יש מותרות פרק תשיעי יבמות

תרומה לכהן ומעשר ראשון ללוי. קתני מעשר ללוי דומיא דתרומה לכהן מה תרומה אכילתה כנתינתה לכהן ולא לזר אף מעשר ללוי אכילתו ללוי ולא לזר דאי לאו הכי סבירא ליה לר' מאיר תרומה למאי קתני נהי דמעשר איצטריכא ליה לאתויי דלא יהבינן ליה לכהן כר' אלעזר בן עזריה אלא תרומה ל"ל ועוד מדקמהדר ליה ר"א לשון היתר מכלל דר"מ נמי באיסור והיתר מיירי: **מכלל דאיכא למאן דאסר.** מעשר לכהן לאכול בטמיה והא דאי כהנים לאו זרים נינהו כדתמר לקמן[ה] דכהנים איקרו ליים: **נותנו אף לכהן.** כדקאמר לקמן[ו] טעמא: **משמיה דגמרא.** כך קיבל מרבו ורבו מרבו עד ר"מ ששמע משמו ואלו מן דעתיה קמפרש לטעמא דר"מ: **מה תרומה עובלת.** שכל זמן שלא הופרשה חייבין מיתה על אכילתו של טבל דהא מיתה כתיב ביה: **אף מעשר ראשון עובל.** ואע"ג דבדידיה ליכא מיתה חייבין מיתה על הטבל שלא הופרש מעשר ראשון ממנו: **או אפילו מעשר עני.** דקיל כלדקה בעלמא דלאו לד קדושה אית ביה: **ואכלו בשעריך.** בשנה השלישית משתעי קרא: הכי גרסינן **וקאמר רחמנא לא תיכול ואי מפסיס ה"א נלאו אכל מיתה לא קמ"ל: מאי אינה אוכלת דקתני.** כולה מתני' לגבי מעשר: **אינה נותנת רשות.** לשאוה לתרום מעשר של תרומה ולהריס ממנו תרומת מעשר והוה ליה כתרומה אלא מדעת: **ואכלתם אותו בכל מקום אתם וביתכם.** הוה הכתוב אומר לו לימוד על בת ישראל נשואה לכהן כו': **ה"ג מר בריה דרבינא אמר לומר שאין חולקין לה מעשר בבית הגרנות הניחא למ"ד משום ייחוד אלא למ"ד משום גרושה גרושה בת לוי מי לא אכלה במעשר וליטעמיך גרושה בת כהן מי לא אכלה בתרומה אלא גזירה משום גרושה בת ישראל.** וה"פ רישא כדאוקימנא באכילה ממש ור"מ וסיפא בת לוי לכהן ובת כהן לכהן דקתני לגבי מעשר לומר שאין חולקין לה מעשר בבית הגרנות בלא בעלה וה"ה לנשואה ולקמן פריך אפי' נשואה נמי: **הניחא למ"ד.** בפרק קמא (לקמן דף ק.) משום ייחוד אין חולקין תרומה לאשה בגורן אלא למ"ד טעמא משום גרושה שמא יגרשנה בעלה ותהא זרה ואין הכל יודעים ויחזור ויתנו תרומה לזרה: **גרושה בת לוי מי לא אכלה במעשר.** ואמאי בת לוי שנתארסה לכהן דקתני אין חולקין לה מעשר בגורן בשביל בעלה אמאי גזור בה רבנן הא אי נמי מגרש לה שפיר קאכלה מעשר: **וליטעמיך גרושה בת כהן מי לא אכלה בתרומה.** כלומר וליטעמיך דמוחבת אמתניתין לגבי מעשר ה"נ בפרק נושאין (שם) דאיתמר עיקר מילתא דקתני אשה אין חולקין לה תרומה על הגורן ופרשינן טעמא משום גרושה ולא פליג בין בת ישראל לכהן ובת כהן לכהן גרושה בת כהן מי לא אכלה בתרומה אלא גזירה משום גרושה בת ישראל. ומאן דגרים איפכא לא מיתוקמא כלל דהיכי מצי פריך מתרומה דמתני' דקתני בת כהן לוי לא תאכל בתרומה הא ודאי שפיר קתני דאיפסלה בתרוסיה וטעמא לאו משום שמא מתגרש הוא: **איידי דתנא רישא מאורסת.** לגבי אכילה ממש דהתם דוקא מאורסת דגבי בת כהן לישראל ולוי לענין תרומה וכת לוי לישראל לענין מעשר אשמועינן דפסלי לה אירוסין וגבי בת ישראל לכהן ולוי ובת לוי לכהן[ז] אשמועינן דלא מוכלי לה תנא נמי סיפא בת כהן לוי ובת לוי לכהן לענין חלוקה דמעשר מאורסת: לכהן

[ה] מכות טז:. [ו] (לקמן ק.). [ז] נ"א בת כהן מי לא אכלה בתרומה וליטעמיך גרושה בת לוי מי לא אכלה במעשר. [ד] כתובות כו. כ"כ פס: מילין קלא: ע"ש. [ה] (ע"כז. ו) (שם). [ו] (כפ"ש): וכת כהן לוי. [ז] תוס' ד"ה אי וכו' דשמא אין בו מיתה. נ"ב עי' בנמוק"ש פ"י מהלכות מ"ח ה"כ אבל במגדל איכה בפסוק נלחם יהודה תעני מפורש שחייב מיתה. הגהות מהר"י לנדא.

תורה אור השלם

1. כי את מעשר בני ישראל אשר ירימו ליי תרומה נתתי ללוים לנחלה על כן אמרתי להם בתוך בני ישראל לא ינחלו נחלה:
במדבר יח כד
2. ושמרו את משמרתי ולא ישאו עליו חטא ומתו בו כי יחללוהו אני יי מקדשם: ויקרא כב ט
3. ואיש כי יאכל קדש בשגגה וסף חמשיתו עליו ונתן לכהן את הקדש: ויקרא כב יד
4. לא תוכל לאכל בשעריך מעשר דגנך ותירשך ויצהרך ובכרת בקרך וצאנך וכל נדריך אשר תדר ונדבתיך ותרומת ידך:
דברים יב יז
5. כי תכלה לעשר את כל מעשר תבואתך בשנה השלישית שנת המעשר ונתתה ללוי לגר ליתום ולאלמנה ואכלו בשעריך ושבעו:
דברים כו יב
6. ואכלתם אתו בכל מקום אתם וביתכם כי שכר הוא לכם חלף עבדתכם באהל מועד:
במדבר יח לא

גליון הש"ס

תוס' ד"ה רבי אלעזר וכו' קרים טובא לרבי מאיר וכו'. עיין בנכסי שור רים ברכות:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה מה וכו' חילף חילול והילול מתרומה:

מוסף רש"י

מה שעריך האמור להלן מעשר עני. דכתיב גר ליתום ולאלמנה, וכענינא דשנה השלישית, אף כשעריך האמור כאן יש ללמוד ממנו מעשר עני, וה"ק לא תוכל לאכול טבל בעוד שהמעשר בחוצי שכתב בו בשעריך (מכות שם).

מסורת הש"ס

תוספות ישנים

אי אי אינו אלא לאיסור מעשר עני. דאתן בו קדושה כלל: אף שעריך האמור כאן מעשר עני, ודאי"ם ומעשר ראשון מגלן לי מכ"ש דמעשר עני הא אין מוחרין מן הדין וי"ל דאתן זה אלא גלוי מלתא בעלמא: אי מהכיא ה"א לאלא וכו' וא"ם כיון דיעבי (דמייבן) מיתה ל"ל קרא לאלא. וי"ל דאלעשריך קרא דלא תוכל למעשר עני שאין בו קדושה ואי"ם ומיתה מגלן למעשר עני דמעשר ראשון לא ילפינן ליה שהרי אין במעשר עני קדושה וי"ל כיון שהלינו מלא תוכל שמעשר ראשון ומעשר עני שוין לענין לאו הי"ה לענין מיתה שאין לאלוק כתם: ה"ג מר בריה דרבינא אמר לומר שאין חולקין לה מעשר בבית הגרנות. הניחא למ"ד משום ייחוד אלא למ"ד משום גרושה פי' שמא יגרשנה בעלה ותהא זרה והשתא בת לוי מי לא אכלה במעשר וא"ל אכלה בתרומה פי' אמאי אמרינן בתרי בת כהן מאורסת לוי לא תאכל בתרומה וליטעמיך גרושה בת לוי מי לא אכלה במעשר. ולא נהירא פירוש זה דמאי קשיא ליה מתניתין אמאי בת כהן לוי לא תאכל בתרומה אלא טעמא רבא אינה אוכלת משום דאיפסלה באירוסין דבאמרינן לעיל האירוסין פוסלין ולאי טעמא משום גרושה לכן נראה לי לאשמעינן.

[ח] ל"ל המעשר לאשון ולא מעשר שני אפילו מעשר עני מנין וכו'.

עין משפט נר מצוה

יח א מי' פ"ו מהל' תרומות הל"א ופ"ב הלכ' יד סמג לאין רעד: **יט** ב מי' פ"ח מהל' מעשר הלכה ג סמג עשין קלא:
כ ג ד מי' פ"ב מהלכות מאכלות אסורות ה"כ:

תרומה לכהן ומעשר ראשון ללוי דברי רבי מאיר רבי אלעזר בן עזריה מתירו לכהן מתירו מכלל דאיכא מאן דאסר אלא אימא נותנו אף לכהן מ"ט דר' מאיר אמר רב אחא בריה דרבה משמיה דגמרא [1]כי את מעשר בני ישראל אשר ירימו לה' תרומה מה תרומה אסורה לזרים אף מעשר ראשון אסור לזרים אי מה תרומה חייבין עליו מיתה וחומש אף מעשר חייבין עליו מיתה וחומש אמר קרא [2]ומתו בו כי יחללוהו [3]ויסף חמישיתו עליו בו ולא במעשר עליו ולא על מעשר ורבנן מה תרומה טובלת אף מעשר ראשון נמי טובל וכדתניא רבי יוסי אומר [4]יכול לא יהא חייב אלא על טבל שלא הורם ממנו כל עיקר הורם ממנו תרומה גדולה ולא הורם ממנו מעשר ראשון מעשר ראשון ולא מעשר שני ואפי' מעשר עני מנין ת"ל [5]לא תוכל לאכול בשעריך ולהלן הוא אומר [6]ואכלו בשעריך ושבעו מה שעריך האמור להלן מעשר עני אף שעריך האמור כאן מעשר עני ואמר רחמנא לא תוכל ואי מהתם הוה אמינא ללאו אבל מיתה לא קמ"ל לישנא אחרינא מעשר ראשון דמביל מדרבי יוסי נפקא אי מההיא ה"א ללאו אבל מיתה לא קמ"ל במאי אוקימתא כר' מאיר אימא סיפא בת לוי מאורסת לכהן ובת כהן ללוי לא תאכל לא בתרומה ולא במעשר הכא מאי זרות איכא אמר רב ששת מאי אינה אוכלת דקתני אינה נותנת רשות לתרום מכלל דנשואה נותנת רשות אין והתניא [7]ואכלתם אותו בכל מקום אתם וביתכם לימד על נשואה בת ישראל שנותנת רשות לתרום אתה אומר רשות לתרום או אינו אלא לאכול אמרת תרומה חמורה אוכלת מעשר הקל לא כל שכן אלא לימד על נשואה בת ישראל שנותנת רשות לתרום מר בריה דרבנא אמר לומר שאין חולקין לה מעשר בבית הגרנות הניחא למאן דאמר [8]משום ייחוד אלא למאן דאמר משום גרושה גרושה בת [9]לוי מי לא אכלה במעשר וליטעמיך גרושה בת כהן מי לא אכלה בתרומה אלא גזירה משום גרושה בת ישראל אי הכי מאי איריא מאורסת אפי' נשואה נמי איידי דתנא רישא מאורסת תנא נמי סיפא מאורסת [10]תנו רבנן תרומה לכהן ומעשר ראשון ללוי דברי רבי עקיבא רבי אלעזר בן עזריה אומר

תרומה לכהן ומעשר ראשון ללוי. פי' בקונטרס דדייק מדקתני מעשר ראשון ללוי דומיא דתרומה לכהן דאכילתה כנתינתה דאי לאו הכי תרומה למאי קתני לה וקשה דא"כ לימא נמי ר"ע היא דקתני נמי לקמן כי האי לישנא ואי משום דסתם משנה רבי מאיר הא אמרינן (סנהדרין דף פו.) וכולהו אליבא דר"ע ומדמהדר נמי ר"א לשון היתר אין לדקדק דדלמא הא דאיירי ר"מ באיסור והיתר היינו בתרומה דאסורה ללוי ושריא לכהן ופירש ריב"ן דגרסינן בהדיא בדברי ר"מ מעשר ראשון אסור לזרים: **רבי אלעזר מתירו לכהן.** ל"ג בן עזריה דר"א בן עזריה [*]קדיש טובא לר"מ ולקמן בברייתא דר"ע גרס ר' אלעזר בן עזריה דהוא בר פלוגתיה: **מה תרומה טובלת.** פי' בקונטרס בשלא הופרשה חייבין מיתה על אכילתו של טבל דהא תרומה מיתה כתיבא ביה וקשה לר"י מעשר ראשון נמי כתיבא ביה תרומת מעשר ועוד אי מטעם זה לא ליתסר טבל לכהן כיון דתרומה שריא ליה ופי' ריב"ן משו' דדרשי' בפ' הנשרפין (סנהדרין פג. ושם) ולא יחללו את קדשי בני ישראל אשר ירימו בעתידים לתרום הכתוב מדבר ולא מיליל (ה) מתרומה: **אף** מעשר ראשון **טובל.** אבל איסור זרות לא ילפינן לרבנן אע"ג דאין היקש למחצה כיון דלא מצי לאקושי לגמרי לאסור אף לזרים כמו תרומה ועוד דמיסתבר לאוקומי היקישא אמאי דאסר קרא בדוכתא אחריתא כמו טבל דילפינן בסמוך מלא תוכל לאכול ואית ביה לאו ואתא היקישא לאתויי נמי מיתה אבל לאוקומי בה איסורא דלא אשכחן לא מקשינן: **א'** מהתם ה"א ללאו. והיקישא לא הוה שמעי' ללאו ומיתה אי לאו דאשמעינן לאו מהכא כדפי' ועוד דאיצטריך לא תוכל לאכול למעשר עני דטבילי וא"ת מנ"ל דטבל מעשר עני במיתה הא לא אתקש לתרומה וי"ל דשמא אין בו מיתה[ה] אי נמי כיון שאין חלוק משאר טבל לענין מיתה ה"ה לענין מיתה:

מאי אינה אוכלת דתני אינה נותנת רשות לתרום. פי' בקונטרס דקאי אכולה מתניתין לגבי מעשר דאינה נותנת רשות וקשה לרבינו יצחק דהוה ליה למימר אלא אמר רב ששת כיון דהדר ביה משיגויא קמא ועוד דכיון דכל לא תוכל היינו דאינה נותנת רשות הוה ליה למיתני בהדיא הכי ועוד דליתני אפילו בת לוי ללוי ועוד דמעוברת מה שייך למיתני לענין נתינת רשות ואר"י דלרב ששת נמי מפרש רישא דמתני' כדאמרן ועיקר מתני' אתא לאשמועינן איסור אכילה וכן בסיפא בת לוי לכהן בת כהן ללוי אינטריך לאשמועינן דלא תאכל בתרומה דסלקא דעתך שלא יפסול בת כהן מן התרומה כיון דאוכלת מעשר האסור לזרים ומעשר נקט לענין נתינת רשות ואגב תרומה נקט לשון לא תאכל והוה הדין אפילו בת לוי ללוי ובת כהן לכהן אין נותנת רשות אלא איידי דנקט בת לוי לכהן ובת כהן ללוי לענין אכילה איירי בהו נמי לענין נתינת רשות:

מאי

[1] ל"ל המעשר לאשון ולא מעשר שני אפילו מעשר עני מנין וכו'.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com